

فهرست مطالب

پیشگفتار	۲۱
بخش اول: قانون، در حکم قانون و مقررہ	۲۷
فصل اول: تاریخچه قانون گذاری در ایران	۲۷
مبحث اول: فرمان مشروطیت و مکمل آن	۲۸
گفتار اول: فرمان مشروطیت	۲۸
گفتار دوم: مکمل فرمان مشروطیت	۲۹
مبحث دوم: قانون اساسی	۳۰
گفتار اول: قانون اساسی مشروطیت	۳۰
گفتار دوم: متمم قانون اساسی مشروطیت	۳۱
گفتار سوم: قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۳۲
مبحث سوم: قوه مقننه	۳۶
گفتار اول: مجلس شورای ملی	۳۸
گفتار دوم: مجلس سنا	۵۰
گفتار سوم: مجلس شورای اسلامی	۵۵
مبحث چهارم: فترت	۵۹
گفتار اول: تعریف و اهمیت فترت	۵۹
گفتار دوم: زمان های فترت پیش از انقلاب	۶۱
گفتار سوم: زمان های فترت پس از انقلاب	۷۷
فصل دوم: قانون	۸۰
مبحث اول: مراجع وضع قانون	۸۴
مبحث دوم: قانون گذاری موردی	۸۵
فصل سوم: در حکم قانون	۸۶
مبحث اول: تفاوت «قانون» با «در حکم قانون»، و «مصوبات در حکم قانون» با «مقررات»	۸۷
گفتار اول: تفاوت قانون با «در حکم قانون»	۸۷
گفتار دوم: تفاوت «مصوبات در حکم قانون» با «مقررات»	۸۹
مبحث دوم: در حکم قانون اساسی - در حکم قانون عادی	۹۲
گفتار اول: در حکم قانون اساسی	۹۲
گفتار دوم: در حکم قانون عادی	۹۲

۹۳	فصل چهارم: اقسام در حکم قانون (عادی).....
۹۳	مبحث اول: عهدنامه‌ها
۹۸	گفتار اول: قانون اساسی
۹۹	گفتار دوم: آیین‌نامه داخلی مجلس
۱۰۵	گفتار سوم: نکات تکمیلی پیرامون عهدنامه‌ها
۱۰۹	گفتار چهارم: نتیجه‌گیری
۱۱۱	مبحث دوم: مصوبات وزیر عدلیه بر اساس مجوز مصوبه ۳۰ آبان‌ماه ۱۳۰۸
۱۱۲	مبحث سوم: مصوبات شورای انقلاب اسلامی
۱۱۲	گفتار اول: سابقه تاریخی
۱۱۴	گفتار دوم: وظایف و اختیارات شورای انقلاب
۱۱۷	گفتار سوم: کمیسیون‌های شورای انقلاب
۱۱۸	گفتار چهارم: بررسی کارکرد تقنینی و اجرایی شورای انقلاب
۱۱۸	گفتار پنجم: بررسی اعتبار مصوبات شورای انقلاب
۱۲۰	گفتار ششم: تطبیق مصوبات شورای انقلاب با شرع و قانون اساسی
۱۲۱	مبحث چهارم: مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام
۱۲۲	گفتار اول: سابقه تاریخی
۱۲۵	گفتار دوم: وظایف، اختیارات و نحوه عملکرد
۱۳۳	گفتار سوم: اختصاص عنوان، برای مصوبات مجمع
۱۳۴	گفتار چهارم: بررسی واژه «تأیید» در مصوبات مجمع
۱۳۴	گفتار پنجم: بررسی طرح‌ها و لوایح در هیئت عالی نظارت مجمع
۱۳۶	گفتار ششم: ابلاغ مصوبات مجمع
۱۳۸	گفتار هفتم: احکام ثانویه
۱۴۲	گفتار هشتم: مهلت بررسی مصوبات مجلس در مجمع
۱۴۳	گفتار نهم: مصوبات کمیسیون‌های مجلس و بررسی مصلحت
۱۴۳	مبحث پنجم: مصوبات کمیسیون‌های قوه مقننه
۱۴۶	مبحث ششم: تصمیمات قانونی
۱۵۴	مبحث هفتم: تصویب‌نامه‌های قانونی
۱۵۵	گفتار اول: بررسی تصویب‌نامه‌های دوره فترت بر اساس مصوبه مورخ ۱۳۴۲/۹/۲۰
۱۶۲	گفتار دوم: بررسی تصویب‌نامه‌های دوره فترت بر اساس مصوبه مورخ ۱۳۵۰/۲/۶
۱۶۳	مبحث هشتم: مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی
۱۶۶	گفتار اول: بررسی مرحله اول
۱۷۱	گفتار دوم: بررسی مرحله دوم
۱۷۱	گفتار سوم: بررسی مرحله سوم

فهرست مطالب □ ۷

۱۷۳	گفتار چهارم: بررسی مرحله چهارم.....
	گفتار پنجم: نحوه اجرای مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی در بازه‌های زمانی
۱۷۳	مختلف.....
۱۷۴	گفتار ششم: بررسی احاله به مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی.....
۱۷۶	مبحث نهم: آرای وحدت رویه دیوان عالی کشور.....
۱۷۶	گفتار اول: مستندات پیش از انقلاب.....
۱۷۸	گفتار دوم: مستندات پس از انقلاب.....
۱۸۰	مبحث دهم: آرای وحدت رویه دیوان عدالت اداری.....
۱۸۶	فصل پنجم: مقررره.....
۱۸۶	مبحث اول: تعریف مقررره - مجوز تغییر مقررات.....
۱۸۶	گفتار اول: تعریف مقررره.....
۱۸۷	گفتار دوم: استعمال واژه «مقررات»، در قوانین.....
۱۸۸	گفتار سوم: مجوز تغییر مقررات.....
۱۹۰	گفتار چهارم: مجوز وضع آیین‌نامه‌های اجرایی.....
۱۹۳	مبحث دوم: مصوبات هیئت‌وزیران.....
۱۹۳	گفتار اول: تصویب‌نامه.....
۱۹۶	گفتار دوم: آیین‌نامه.....
۱۹۹	گفتار سوم: اساسنامه.....
۲۰۶	مبحث سوم: بخشنامه.....
۲۰۸	مبحث چهارم: مصوبات سایر مراجع واضع مقررات.....
۲۰۸	گفتار اول: شورای اقتصاد.....
۲۱۰	گفتار دوم: شورای عالی اداری.....
۲۱۵	مبحث پنجم: مراجع بررسی، ابطال و اجرا نکردن مصوبات خلاف قوانین.....
۲۱۵	گفتار اول: رئیس مجلس شورای اسلامی.....
۲۲۴	گفتار دوم: هیئت عمومی دیوان عدالت اداری.....
۲۲۵	گفتار سوم: قضات دادگاه‌ها.....
۲۲۵	فصل ششم: لازم‌الاجرا شدن قوانین و مقررات.....
۲۲۸	مبحث اول: مجله رسمی.....
۲۳۱	مبحث دوم: روزنامه رسمی.....
۲۳۳	مبحث سوم: قابلیت اجرایی مصوبات، لازم‌الاجرا شدن مصوبات.....
۲۳۳	گفتار اول: قابلیت اجرایی مصوبات، آرا و نظرات.....
۲۳۴	گفتار دوم: لازم‌الاجرا شدن مصوبات، آرا و نظرات.....

بخش دوم: اصول و قواعد تنقیح قوانین و مقررات.....	۲۵۱
فصل اول: بررسی اصول و قواعد فقه و حقوق.....	۲۵۱
مبحث اول: نکاتی درباره اصول و قواعد فقه و حقوق.....	۲۵۲
گفتار اول: بررسی وضع قانون برای اعمال اصول و قواعد حقوقی.....	۲۵۳
گفتار دوم: بررسی نظام فقه و حقوق.....	۲۵۴
مبحث دوم: بررسی برخی از قواعد حقوقی.....	۲۵۴
گفتار اول: تعارض قوانین.....	۲۵۴
گفتار دوم: نکاتی پیرامون قاعده «اذا تعارضا تساقطا».....	۲۶۲
گفتار سوم: سکوت.....	۲۶۴
گفتار چهارم: بررسی انتفای قوانین.....	۲۶۹
فصل دوم: زمان تحقق اعتبار مصوبات.....	۲۷۱
مبحث اول: تحقق اعتبار قوانین اساسی.....	۲۷۲
گفتار اول: قانون اساسی پیش از انقلاب.....	۲۷۲
گفتار دوم: قانون اساسی پس از انقلاب.....	۲۷۲
مبحث دوم: تحقق اعتبار مصوبات قوه مقننه.....	۲۷۳
گفتار اول: مصوبات پیش از انقلاب.....	۲۷۳
گفتار دوم: مصوبات پس از انقلاب.....	۲۷۴
مبحث سوم: تحقق اعتبار مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام.....	۲۷۹
مبحث چهارم: تحقق اعتبار مصوبات هیئت وزیران و کمیسیون‌های مربوطه.....	۲۸۰
مبحث پنجم: تحقق اعتبار سایر مصوبات.....	۲۸۰
فصل سوم: نسخ قوانین و مقررات.....	۲۸۱
مبحث اول: نسخ در قرآن کریم.....	۲۸۱
مبحث دوم: نسخ در مصوبات.....	۲۸۵
مبحث سوم: تعریف نسخ.....	۲۸۵
گفتار اول: معنی لغوی نسخ.....	۲۸۶
گفتار دوم: معانی لغوی برخی از واژه‌های استفاده شده به جای نسخ.....	۲۸۷
گفتار سوم: نکاتی پیرامون لغو قوانین.....	۲۹۱
مبحث چهارم: تعریف حقوقی نسخ.....	۲۹۵
گفتار اول: تعریف نسخ.....	۲۹۵
گفتار دوم: تعریف نسخ توسط نگارنده.....	۲۹۷
گفتار سوم: نکاتی پیرامون تعریف‌های ارائه شده در کتاب‌های حقوقی.....	۳۰۰
مبحث پنجم: زمان تحقق نسخ.....	۳۰۴

فهرست مطالب □ ۹

گفتار اول: بررسی زمان تحقق نسخ در کتاب‌های حقوقی.....	۳۰۶
گفتار دوم: بررسی تعارض قوانین با توجه به زمان تصویب.....	۳۰۷
مبحث ششم: بررسی صلاحیت مراجع وضع، برای تغییر و تفسیر مصوبات خود.....	۳۱۲
گفتار اول: کمیسیون‌های مجلس.....	۳۱۲
گفتار دوم: مجمع تشخیص مصلحت نظام.....	۳۱۳
گفتار سوم: سایر مراجع وضع.....	۳۱۸
گفتار چهارم: صلاحیت هیئت‌وزیران در نسخ مصوبات خود.....	۳۱۹
مبحث هفتم: بررسی اعتبار تغییرات بعدی قوانین (اصلاح، الحاق، تفسیر و...).....	۳۲۱
گفتار اول: اصلاحات قوانین.....	۳۲۱
گفتار دوم: الحاقات قوانین.....	۳۲۵
گفتار سوم: تفسیر قانون منسوخ.....	۳۲۸
گفتار چهارم: تمدید قانون.....	۳۳۰
گفتار پنجم: آیین‌نامه اجرایی قانون منسوخ.....	۳۳۰
گفتار ششم: آرای وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عالی کشور.....	۳۳۲
گفتار هفتم: مستند قرار گرفتن قوانین نامعتبر.....	۳۳۴
گفتار هشتم: مستند قرار نگرفتن قوانین نامعتبر.....	۳۳۵
فصل چهارم: شرایط تحقق نسخ، ناسخ و منسوخ- انواع نسخ.....	۳۳۷
مبحث اول: شرایط تحقق نسخ، ناسخ و منسوخ.....	۳۳۸
گفتار اول: شرایط تحقق نسخ.....	۳۳۸
گفتار دوم: شرایط تحقق ناسخ.....	۳۴۱
گفتار سوم: شرایط تحقق منسوخ.....	۳۴۱
مبحث دوم: انواع نسخ.....	۳۴۲
گفتار اول: نسخ صریح.....	۳۴۲
گفتار دوم: توضیحاتی پیرامون تعریف‌های مربوط به نسخ صریح.....	۳۴۵
گفتار سوم: تعریف نگارنده از نسخ صریح.....	۳۴۹
گفتار چهارم: نسخ ضمنی (تعارض قوانین).....	۳۵۶
گفتار پنجم: بررسی عبارت «کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون ملغی است».....	۳۶۹
گفتار ششم: بررسی وقوع احکام مغایر در مواد قانون مدنی.....	۳۷۳
گفتار هفتم: «مجوز اجرای قانون منسوخ»، «عدم مجوز اجرای قانون منسوخ».....	۳۸۵
گفتار هشتم: ارائه چند نکته و پیشنهاد در مورد نسخ و ابقا.....	۳۹۱
فصل پنجم: عموم و خصوص.....	۳۹۳
مبحث اول: تعریف‌ها.....	۳۹۳
مبحث دوم: وضعیت عموم و خصوص برحسب تاریخ.....	۳۹۹

- فصل ششم: بررسی «قانون متروک» و «احکام مشابه در قوانین» ۴۱۴
- مبحث اول: بررسی «قانون متروک»، «نسخ عملی»، «نسخ قانون با تغییر عرف» و «شک در نسخ قانون» ۴۱۴
- گفتار اول: بررسی «قانون متروک» و «نسخ عملی» ۴۱۴
- گفتار دوم: بررسی «نسخ قانون با تغییر عرف» ۴۱۹
- گفتار سوم: بررسی «شک در نسخ قانون» ۴۲۲
- مبحث دوم: بررسی موضوع نسخ مصوبه ناسخ ۴۲۴
- گفتار اول: اجراشدن مصوبه منسوخ با حکم صریح قانون‌گذار ۴۲۴
- گفتار دوم: اجرا نشدن قانون منسوخ ۴۲۸
- مبحث سوم: بررسی مغایرت قوانین و مقررات، در سلسله‌مراتب مراجع وضع ۴۳۰
- گفتار اول: بررسی مغایرت مصوبات مراجع مافوق با مصوبات مراجع مادون ۴۳۰
- گفتار دوم: بررسی عدم مغایرت مصوبات مراجع مادون با مصوبات مراجع مافوق ۴۳۴
- مبحث چهارم: بررسی احکام مشابه در قوانین ۴۳۸
- گفتار اول: قوانین عیناً مشابه ۴۳۸
- گفتار دوم: قوانین مشابه با اندک تفاوت در متن ۴۴۰
- گفتار سوم: بررسی نظرات مندرج در کتاب‌های حقوقی پیرامون قوانین مشابه ۴۴۷
- گفتار چهارم: نکاتی پیرامون نسخ قانون مشابه، اصلاح قانون مشابه ۴۵۳
- گفتار پنجم: بررسی قوانین دارای عناوین مشابه ۴۵۶
- گفتار ششم: بررسی تعریف‌های مشابه در قوانین و مقررات ۴۵۷
- گفتار هفتم: بررسی متن مشابه در موافقت‌نامه‌ها ۴۵۹
- فصل هفتم: قوانین موقتی و آزمایشی - موقوف‌الاجرا، منتفی و بی‌اثر شدن ۴۶۰
- مبحث اول: قوانین موقتی و آزمایشی ۴۶۰
- گفتار اول: قوانین موقتی ۴۶۱
- گفتار دوم: قوانین آزمایشی ۴۶۹
- مبحث دوم: موقوف‌الاجرا، منتفی و بی‌اثر شدن ۴۹۳
- گفتار اول: موقوف‌الاجرا شدن ۴۹۳
- گفتار دوم: منتفی شدن ۴۹۸
- گفتار سوم: بی‌اثر شدن ۴۹۹
- فصل هشتم: ابطال مصوبات ۵۰۰
- مبحث اول: سوابق تاریخی ۵۰۱
- مبحث دوم: بررسی مجوز ابطال مصوبات توسط شورای نگهبان ۵۰۹
- گفتار اول: مصوبات پیش از انقلاب ۵۰۹
- گفتار دوم: مصوبات پس از انقلاب ۵۱۲

گفتار سوم: بررسی اصل چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.....	۵۲۱
بخش سوم: تدوین و تنقیح قوانین و مقررات.....	۵۳۳
فصل اول: تاریخچه تدوین و تنقیح قوانین.....	۵۳۳
مبحث اول: تدوین و تنقیح قوانین در قوه مقننه.....	۵۳۵
گفتار اول: مجلس شورای ملی.....	۵۳۶
گفتار دوم: مجلس سنا.....	۵۴۲
گفتار سوم: مجلس شورای اسلامی.....	۵۴۹
مبحث دوم: تدوین و تنقیح قوانین در قوه مجریه.....	۵۸۹
گفتار اول: تدوین و تنقیح قوانین در وزارت کشور و بانک مرکزی ایران.....	۵۸۹
گفتار دوم: سازمان تنقیح و تدوین قوانین و مقررات کشور.....	۵۹۱
گفتار سوم: اداره کل تنقیح و تدوین قوانین و مقررات کشور.....	۵۹۸
مبحث سوم: تدوین و تنقیح قوانین در قوه قضائیه.....	۶۲۰
گفتار اول: سابقه تاریخی.....	۶۲۱
گفتار دوم: عملکرد.....	۶۲۴
فصل دوم: تدوین قوانین و مقررات.....	۶۲۶
مبحث اول: بررسی «کدیفیکاسیون» و «کد».....	۶۲۶
گفتار اول: کدیفیکاسیون.....	۶۲۷
گفتار دوم: کد.....	۶۳۲
مبحث دوم: تدوین قوانین.....	۶۳۵
گفتار اول: تعریفها و مفاهیم.....	۶۳۶
گفتار دوم: اهداف و نتایج تدوین قوانین.....	۶۳۹
گفتار سوم: آیا با تدوین و تنقیح قوانین، همه مشکلات موجود حل می شود؟.....	۶۴۷
گفتار چهارم: آیا می توان کلیه قوانین کشور را تدوین کرد؟.....	۶۵۲
مبحث سوم: چگونگی تهیه مجموعه قوانین (کد).....	۶۵۳
گفتار اول: نحوه تهیه مجموعه قوانین (کد).....	۶۵۳
گفتار دوم: هیئت علمی.....	۶۵۶
گفتار سوم: زمان تدوین قوانین.....	۶۵۷
مبحث چهارم: تدوین قوانین در دیگر کشورها.....	۶۵۸
گفتار اول: تدوین قوانین رسمی.....	۶۶۳
گفتار دوم: تدوین قوانین غیررسمی.....	۶۶۷
مبحث پنجم: تدوین قوانین در حقوق داخلی.....	۶۷۳
گفتار اول: تدوین قوانین در ایران.....	۶۷۳

- گفتار دوم: تدوین قوانین به صورت رسمی ۶۸۱
- گفتار سوم: تدوین قوانین به صورت غیررسمی ۶۸۲
- گفتار چهارم: بررسی تقدم و تأخر تدوین و تنقیح قوانین ۶۸۵
- گفتار پنجم: بررسی انتخاب عنوان «مجموعه قوانین» به جای «قانون جامع» ۶۸۷
- گفتار ششم: تدوین مقررات ۶۹۰
- گفتار هفتم: جمع بندی و تکمله ۶۹۴
- فصل سوم: تنقیح قوانین و مقررات ۶۹۷
- مبحث اول: تنقیح قوانین ۶۹۸
- گفتار اول: تعریف های مربوط به تنقیح ۷۰۰
- گفتار دوم: تنقیح شکلی و ماهوی ۷۰۶
- گفتار سوم: تعریف تنقیح قوانین توسط نگارنده ۷۰۹
- مبحث دوم: مستثنیات تنقیح قوانین ۷۱۴
- مبحث سوم: ضرورت تدوین و تنقیح قوانین ۷۱۶
- مبحث چهارم: شیوه تنقیح قوانین از جهت نسخ صریح ۷۲۰
- گفتار اول: چاپ کتاب با اعمال نسخ صریح ۷۲۱
- گفتار دوم: چاپ کتاب با اعلام مغایرت های قوانین ۷۲۵
- گفتار سوم: مشکلات موجود در اعمال اصلاحات و الحاقات ۷۲۵
- گفتار چهارم: بررسی لزوم کارشناسی و مشکلات تدوین و تنقیح قوانین ۷۳۸
- مبحث پنجم: بررسی مرجع صالح برای تنقیح قوانین ۷۵۱
- گفتار اول: صلاحیت حقوقی ۷۵۱
- گفتار دوم: صلاحیت اسنادی ۷۵۶
- گفتار سوم: صلاحیت قانونی ۷۶۶
- مبحث ششم: تنقیح مقررات ۷۶۸
- گفتار اول: کلیات ۷۶۸
- گفتار دوم: مخالفت نداشتن مقررات با قوانین ۷۶۹
- گفتار سوم: صلاحیت تنقیح مقررات ۷۷۰
- گفتار چهارم: عملکرد دولت در زمینه تنقیح مقررات ۷۷۲
- فصل چهارم: بازنگری ۷۸۵
- مبحث اول: بازنگری شکلی ۷۸۶
- مبحث دوم: بازنگری ماهوی ۷۹۱
- فصل پنجم: فرآیند تدوین و تنقیح قوانین ۷۹۴
- مبحث اول: مصوبات مشمول تدوین و تنقیح قوانین ۷۹۵
- گفتار اول: مصوباتی که در حوزه تدوین و تنقیح قوانین قرار می گیرد ۷۹۵

فهرست مطالب □ ۱۳

- گفتار دوم: مصوباتی که در حوزه تدوین قوانین قرار نمی‌گیرد..... ۸۰۲
- مبحث دوم: جمع‌آوری..... ۸۱۱
- مبحث سوم: تهیه جدول یا فهرست..... ۸۱۸
- مبحث چهارم: حذف قوانین و تصمیمات قانونی زاید و غیرضروری..... ۸۲۰
- گفتار اول: بررسی چهار قانون تنقیحی در دوره دهم مجلس..... ۸۲۲
- گفتار دوم: بررسی هفت طرح تنقیحی در دوره دهم مجلس..... ۸۳۶
- گفتار سوم: ادامه بررسی هفت مصوبه تنقیحی در مجلس یازدهم - اجلاس اول..... ۸۴۴
- گفتار چهارم: ادامه بررسی هفت مصوبه تنقیحی در مجلس یازدهم - اجلاس دوم..... ۸۶۳
- مبحث پنجم: تفکیک قوانین معتبر از نامعتبر..... ۸۷۵
- مبحث ششم: اعمال تغییرات در متن قوانین اصلی..... ۸۷۶
- مبحث هفتم: تبیین مفهومی مجموعه قوانین «کد»..... ۸۷۶
- مبحث هشتم: تهیه شناسنامه قوانین..... ۸۷۸
- گفتار اول: اهمیت شناسنامه قانون..... ۸۸۳
- گفتار دوم: شناسنامه مقررات..... ۸۸۴
- مبحث نهم: تهیه فیش‌های موضوعی «استخراج احکام مندرج در قوانین»..... ۸۸۵
- مبحث دهم: تعیین عناوین مجموعه‌های قوانین..... ۸۸۶
- مبحث یازدهم: طبقه‌بندی موضوعی قوانین..... ۸۸۷
- گفتار اول: نکاتی درباره تدوین قوانین..... ۸۸۹
- گفتار دوم: شماره‌گذاری مواد - اصلاح شماره مواد..... ۸۹۱
- مبحث دوازدهم: تشخیص قانون حاکم..... ۸۹۸
- گفتار اول: نقش تفسیر قوانین در تشخیص قانون حاکم..... ۸۹۸
- گفتار دوم: مراجع تفسیر قوانین..... ۸۹۹
- گفتار سوم: تفاوت تفسیر حقوقی و فقهی..... ۹۰۴
- گفتار چهارم: ارتباط فرآیند تنقیح قوانین با تفسیر قوانین..... ۹۰۴
- مبحث سیزدهم: پیشنهاد تنقیح قوانین..... ۹۰۴
- مبحث چهاردهم: اشکال تهیه مجموعه‌های قوانین..... ۹۰۶
- گفتار اول: تجمیع قوانین موجود..... ۹۰۶
- گفتار دوم: تهیه طرح‌ها و لوایح جدید..... ۹۱۱
- مبحث پانزدهم: تهیه طرح‌های تنقیحی..... ۹۱۵
- مبحث شانزدهم: تصویب طرح‌های تنقیحی..... ۹۱۸
- مبحث هفدهم: تنظیم مجموعه‌های قوانین و پیوست‌ها..... ۹۱۹
- گفتار اول: جدول‌های پیوست..... ۹۲۱
- گفتار دوم: زیرنویس‌ها (یادداشت‌ها و توضیحات ضروری)..... ۹۲۶

- ۹۳۰.....مبحث هجدهم: ارسال مجموعه قوانین به روزنامه رسمی.....
- ۹۳۱.....گفتار اول: ارسال مجموعه‌های منقح به روزنامه رسمی.....
- ۹۳۲.....گفتار دوم: انتشار فهرست قوانین منسوخ در روزنامه رسمی.....
- ۹۴۸.....فصل ششم: بررسی احاله در قوانین.....
- ۹۴۸.....مبحث اول: تعریف احاله.....
- ۹۴۹.....گفتار اول: احاله به قانون منسوخ.....
- ۹۵۰.....گفتار دوم: وضعیت احاله در مورد قانون اصلاحی.....
- ۹۵۱.....گفتار سوم: وضعیت احاله قانون موقتی.....
- ۹۵۱.....گفتار چهارم: وضعیت احاله از جهت سلسله‌مراتب مراجع وضع.....
- ۹۵۱.....گفتار پنجم: وضعیت احاله به مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام.....
-گفتار ششم: وضعیت احاله در مورد تغییرات سازمانی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های دولتی.....
- ۹۵۱.....
- ۹۵۲.....گفتار هفتم: وضعیت احاله از جهت تاریخ لازم‌الاجرا شدن.....
- ۹۵۲.....گفتار هشتم: وضعیت تغییر شماره مواد.....
- ۹۵۲.....گفتار نهم: وضعیت انتقال متن مورد احاله.....
- ۹۵۳.....گفتار دهم: وضعیت دو حکم مشابه.....
- ۹۵۳.....مبحث دوم: محاسن و معایب احاله.....
- ۹۵۴.....مبحث سوم: مثال‌های متنوع در مورد احاله.....
- ۹۵۵.....گفتار اول: احاله به قانون اساسی.....
- ۹۵۶.....گفتار دوم: احاله قانون عادی به قراردادهای بین‌المللی.....
- ۹۵۶.....گفتار سوم: احاله قانون عادی به قانون عادی دیگر و نسخ قانون دوم.....
- ۹۵۷.....گفتار چهارم: احاله دور یا تسلسل.....
-گفتار پنجم: احاله مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام به رأی وحدت رویه
- ۹۶۱.....هیئت عمومی دیوان عالی کشور، اصول قانون اساسی و قانون عادی.....
-گفتار ششم: احاله قانون عادی به اصول قانون اساسی، قانون عادی، مصوبه مجمع
- ۹۶۲.....تشخیص مصلحت نظام و تصمیمات مراجع عالی اقلیت‌های دینی.....
- ۹۶۲.....گفتار هفتم: احاله قانون عادی به بخشنامه.....
- ۹۶۳.....گفتار هشتم: احاله قانون عادی به دستورالعمل.....
- ۹۶۳.....گفتار نهم: احاله قانون عادی به مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی.....
- ۹۶۴.....گفتار دهم: احاله قانون به تصویب‌نامه.....
- ۹۶۵.....گفتار یازدهم: احاله‌های مختلف.....

۹۶۹ پیوست
۹۶۹ سوابق مرتبط با تدوین و تنقیح قوانین و مقررات
۹۷۴ ۱. نظامنامه داخلی دارالشورای ملی ایران مصوب ۱۲۸۵/۷/۲۵
۹۷۵ ۲. قانون اساسی مصوب ۱۴ ذی‌القعدة ۱۳۲۴ قمری برابر با ۱۲۸۵/۱۰/۸
۹۷۶ ۳. متمم قانون اساسی مصوب ۲۹ شعبان ۱۳۲۵ قمری برابر با ۱۲۸۶/۷/۱۵
۹۷۶ ۴. تصویب پروگرام کابینه آقای مستوفی‌الممالک مورخ ۱۷ شعبان ۱۳۲۸ قمری برابر با ۱۲۸۹/۵/۳۱
۹۷۶ ۵. انتخاب اعضای کمیسیون تنقیح لوایح قانونی مصوب ۱۲۹۴/۱۲/۱۰ هیئت‌وزیران
۹۷۷ ۶. تصمیم قانونی دایر به ابراز رأی اعتماد به کابینه آقای احمد قوام مورخ ۱۳۲۶/۷/۱۲
۹۷۷ ۷. اساسنامه سازمان کتاب‌های درسی ایران مصوب ۱۳۴۲/۷/۸ هیئت‌وزیران
۹۷۷ ۸. آیین‌نامه تشکیل کمیسیون‌های مشورتی اداره حقوقی (شماره ۷/۷۳۵۳ ح مورخ ۱۳۴۲/۹/۳۰)
۹۷۷ ۹. آئین‌نامه کمیسیون‌های مشورتی اداره حقوقی (شماره ۷/۴۷۲۱ مورخ ۱۳۴۷/۷/۷)
۹۸۱ مصوب ۱۳۴۷/۷/۷
۹۸۵ ۱۰. تصمیم قانونی دایر به ابراز رأی اعتماد به دولت جناب آقای امیرعباس هویدا مورخ ۱۳۵۰/۷/۱
۹۸۶ ۱۱. قانون تشکیل سازمان تنقیح و تدوین قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۵۰/۱۲/۲۹
۹۸۷ ۱۲. آیین‌نامه کمیسیون‌های مشورتی اداره حقوقی مصوب ۱۳۵۱/۵/۱۵
۹۸۸ ۱۳. الحاق بند ۹ به ماده ۵ الحاقی به آیین‌نامه اجرایی قسمت اول تبصره ۲۹ قانون بودجه سال ۱۳۴۴ کل کشور مصوب ۱۳۵۲/۱۲/۲۷
۹۸۸ ۱۴. آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیل سازمان تنقیح و تدوین قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۵۳/۳/۱۸ (شماره ۱۸۷۰۰ مورخ ۵۳/۳/۱۹)
۹۹۱ ۱۵. مصوبه در خصوص حق حضور در جلسه یا حق‌التحقیق متخصصان حقوقی عضو کمیسیون عالی حقوقی مصوب ۱۳۵۳/۵/۱۹
۹۹۲ ۱۶. تصویب‌نامه در مورد الحاق یک ماده به‌عنوان ماده ۷ به آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیل سازمان تنقیح و تدوین قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۵۶/۳/۱۶
۹۹۲ ۱۷. افزایش حق‌التحقیق متخصصان حقوقی عضو کمیسیون‌های حقوقی مصوب ۱۳۵۷/۲/۱۸
۹۹۳ ۱۸. تصمیم قانونی دایر به ابراز رأی اعتماد به دولت جناب آقای شریف امامی نخست‌وزیر مورخ ۱۳۵۷/۶/۲۵

۱۶ □ شرحی بر تدوین و تنقیح قوانین و مقررات در ایران

۱۹. تصمیم قانونی دایر به ابراز رأی اعتماد به دولت جناب آقای شاهپور بختیار
 نخست‌وزیر مورخ ۱۳۵۷/۱۰/۲۷ ۹۹۴
۲۰. لایحه قانونی ادغام سازمان تنقیح و تدوین قوانین و مقررات کشور در
 نخست‌وزیری مصوب ۱۳۵۸/۴/۲۹ ۹۹۴
۲۱. آیین‌نامه کمیسیون‌های مشورتی اداره حقوقی مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۳ ۹۹۴
۲۲. لایحه قانونی الحاقی به لایحه قانونی ادغام سازمان تنقیح و تدوین قوانین و
 مقررات کشور در نخست‌وزیری مصوب ۱۳۵۹/۴/۲۳ ۹۹۵
۲۳. آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۱/۳/۲۳ ۹۹۶
۲۴. قانون اساسنامه شرکت پست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۷/۲/۴ ۹۹۷
۲۵. قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
 مصوب ۱۳۶۸/۱۱/۱۱ ۹۹۷
۲۶. آیین‌نامه داخلی شورای عالی آموزش و پرورش و کمیسیون‌های وابسته به آن
 مصوب ۱۳۷۶/۱۲/۲۵ ۹۹۸
۲۷. سیاست‌های کلی قضائی مصوب ۱۳۸۱/۷/۲۸ ۹۹۹
۲۸. برنامه جامع و عملیاتی پنج‌ساله دوم توسعه قضائی (۱۳۸۳-۱۳۸۷) مورخ
 ۱۳۸۲/۱۲/۱ ۹۹۹
۲۹. قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب
 ۱۳۸۷/۳/۲۵ ۱۰۰۰
۳۰. سیاست‌های کلی قضائی پنج‌ساله مصوب ۱۳۸۸/۹/۱ ۱۰۰۰
۳۱. سیاست‌های کلی نظام اداری مصوب ۱۳۸۹/۱/۱۴ ۱۰۰۰
۳۲. بخشنامه در خصوص دستورالعمل اصلاحی تهیه و پیشنهاد لوایح و
 تصویب‌نامه‌ها و دفاع حقوقی از مصوبات دولت و به هنگام نگه‌داشتن آن‌ها در سامانه
 اطلاعات قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۳/۹ ۱۰۰۱
۳۳. قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ ۱۰۰۸
۳۴. دستورالعمل ساماندهی ساختار سازمانی واحدهای حقوقی دستگاه‌های اجرایی
 مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۷ ۱۰۱۱
۳۵. دستورالعمل اجرایی قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب
 ۱۳۸۹/۵/۱۹ ۱۰۱۲
۳۶. بخشنامه معاون حقوقی رئیس‌جمهور در خصوص ارسال پیشنهادات و نظرات
 دستگاه‌های اجرایی جهت نسخ و تنقیح تصویب‌نامه‌های دولت مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۶ ۱۰۱۶
۳۷. قانون اصلاح قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب
 ۱۳۸۹ (مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۱۸) ۱۰۱۷

فهرست مطالب □ ۱۷

۳۸. اتخاذ تصمیماتی به منظور ساماندهی استفاده دستگاه‌های اجرایی از خدمات حقوقی اشخاص حقیقی و حقوقی مصوب ۱۳۹۰/۲/۱۰ ۱۰۱۸
۳۹. قانون تشکیل وزارت راه و شهرسازی مصوب ۱۳۹۰/۳/۳۱ ۱۰۱۹
۴۰. قانون تشکیل دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت مصوب ۱۳۹۰/۴/۸ ۱۰۱۹
۴۱. آیین‌نامه تشکیلات و شرح وظایف شورای عالی سلامت و امنیت غذایی مصوب ۱۳۹۰/۸/۱ ۱۰۲۰
۴۲. راهبرد و اهداف برنامه پنج‌ساله قوه قضائیه (۱۳۹۴-۱۳۹۰) مصوب ۱۳۹۰/۸/۱۰ ۱۰۲۰
۴۳. آیین‌نامه هیئت مشاورین تدوین، تنقیح و تفسیر قوانین مصوب ۱۳۹۱/۵/۲۱ ۱۰۲۱
۴۴. بخشنامه راجع به قابل اجرا شدن مصوبات عادی، بعد از انتشار در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۱/۸/۲۸ ۱۰۲۲
۴۵. سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی ابلاغی ۱۳۹۱/۱۱/۱۴ مقام معظم رهبری ۱۰۲۳
۴۶. تعیین بسته اجرایی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی موضوع ماده (۲۱۷) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۱/۱۱/۲۹ ۱۰۲۳
۴۷. نقشه مهندسی فرهنگی کشور مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی ۱۰۲۴
۴۸. رأی هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ ۱۳۹۲/۷/۲۲ ۱۰۲۴
۴۹. بخشنامه به کلیه دستگاه‌های اجرایی در خصوص اطلاع‌رسانی و تنقیح قوانین و مقررات مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۹ ۱۰۲۵
۵۰. ضوابط فنی اجرایی توسعه دولت الکترونیکی مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۲۰ ۱۰۲۷
۵۱. مبانی و مستندات، اهداف، سیاست‌ها و برنامه‌های عملیاتی وزارت امور اقتصادی و دارایی در خصوص «برنامه اجرایی اقتصاد مقاومتی» مصوب ۱۳۹۳/۳/۱۹ ۱۰۲۷
۵۲. تصویب‌نامه در خصوص اقدام دستگاه‌های اجرایی نسبت به تهیه برنامه عملیاتی اصلاحات اداری مصوب ۱۳۹۳/۱۰/۱۴ ۱۰۲۸
۵۳. قانون نحوه پیگیری تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مصوب ۱۳۹۴/۳/۵ ۱۰۲۹
۵۴. سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه ابلاغی ۱۳۹۴/۴/۹ ۱۰۳۰
۵۵. تصویب‌نامه در خصوص سند راهبردی خدمات‌رسانی به رزمندگان مصوب ۱۳۹۴/۴/۱۴ ۱۰۳۰
۵۶. اصلاح ماده (۲۳) آیین‌نامه اجرایی قانون توسعه حمل‌ونقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت مصوب ۱۳۹۴/۵/۴ ۱۰۳۱
۵۷. مصوبه شورای عالی فضای مجازی با موضوع سیاست‌های حاکم بر برنامه ملی بازی‌های رایانه‌ای (مطابق با بند هفتم حکم دوره دوم شورا) مصوب ۱۳۹۴/۹/۲۵ ۱۰۳۱

۵۸. بخشنامه در خصوص ابلاغ دوره‌های آموزشی عمومی کارمندان و آموزش‌های تکمیلی مشاغل «کارشناس حقوقی» و «حسابدار، ذی‌حساب، حسابرس، مسئول خدمات مالی» دستگاه‌های اجرایی مصوب ۱۳۹۴/۱۲/۹ ۱۰۳۲
۵۹. قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ ۱۰۳۳
۶۰. قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶) مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۲۱ ۱۰۳۴
۶۱. قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۲۴ ۱۰۳۵
۶۲. بخشنامه در خصوص درخواست هماهنگی برای اجرای قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات مصوب ۱۳۸۹ و اصلاحات بعدی آن مصوب ۱۳۹۶/۲/۱۶ ۱۰۳۵
۶۳. قانون اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۹۷/۵/۲۸ ۱۰۳۶
۶۴. آیین‌نامه اجرایی احصای کلیه استعلامات و ایجاد نظام استانداردسازی تبادل اطلاعات بین دستگاهی (موضوع تبصره «۱» بند «ث» ماده ۶۷ قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا) مصوب ۱۳۹۷/۹/۲۴ ۱۰۳۶
۶۵. تفاهم‌نامه همکاری قوای سه‌گانه در زمینه تنقیح قوانین و مقررات کشور مورخ ۱۳۹۸/۴/۱۱ ۱۰۳۷
۶۶. سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری ابلاغی مقام معظم رهبری مورخ ۱۳۹۸/۷/۶ ۱۰۴۱
۶۷. دستورالعمل «تنقیح قوانین و مقررات قضائی» مصوبه مورخ ۱۳۹۸/۷/۸ رئیس قوه قضائیه ۱۰۴۳
۶۸. آیین‌نامه داخلی کارگروه اجرایی تفاهم‌نامه همکاری قوای سه‌گانه در زمینه تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۹۸/۷/۹ ۱۰۴۶
۶۹. شیوه‌نامه اجرایی تفاهم‌نامه همکاری قوای سه‌گانه در زمینه تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۹۸/۸/۲۰ ۱۰۴۹
۷۰. شیوه‌نامه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات متضمن حق و تکلیف برای مردم (قوانین، مقررات و تصمیمات عمومی) مصوب ۱۳۹۹/۱/۳۰ ۱۰۵۴
۷۱. تصویب‌نامه بانک مرکزی در خصوص مقررات ناظر بر تأیید صلاحیت داوطلبان تصدی سمت مدیریتی در واحدهای تابعه مؤسسات اعتباری در داخل یا خارج از کشور و شعب یا دفاتر مصوب ۱۳۹۹/۲/۲۲ ۱۰۵۸
۷۲. دستورالعمل اجرایی بند (خ) ماده (۱۱۳) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۹/۴/۸ ۱۰۵۸
۷۳. دستورالعمل تهیه و تدوین لوایح و مقررات در قوه قضائیه مصوب ۱۳۹۹/۷/۷ ۱۰۵۹
۷۴. سند تحول قضائی مصوب ۱۳۹۹/۹/۳۰ ۱۰۶۶

فهرست مطالب □ ۱۹

۷۵. الزامات پیشگیری و مقابله با نشر اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع	
در فضای مجازی مصوب ۱۳۹۹/۱۰/۱۶.....	۱۰۶۸
۷۶. مصوبات یکصد و سیزدهمین جلسه ستاد تسهیل و رفع موانع تولید مصوب	
۱۴۰۰/۲/۱۵.....	۱۰۶۸
۷۷. ابلاغ مصوبات یکصد و چهاردهمین جلسه ستاد تسهیل و رفع موانع تولید	
مصوب ۱۴۰۰/۲/۲۲.....	۱۰۶۹
۷۸. مصوبه ستاد تسهیل و رفع موانع تولید در خصوص ابلاغ مصوبات یکصد و	
پانزدهمین جلسه ستاد تسهیل و رفع موانع تولید مصوب ۱۴۰۰/۲/۲۹.....	۱۰۷۰
۷۹. ابلاغ مصوبات یکصد و نوزدهمین جلسه ستاد تسهیل و رفع موانع تولید مصوب	
۱۴۰۰/۴/۲.....	۱۰۷۱
۸۰. مصوبات هشتاد و دومین نشست کمیته حمایت از کسب و کار مورخ	
۱۴۰۰/۱۰/۱۳ با موضوع بازنگری در قوانین و مقررات مربوط به ممنوع‌الخروجی	
فعالان اقتصادی توسط بانک‌ها مصوب ۱۴۰۰/۱۰/۱۳.....	۱۰۷۲
۸۱. سند تحول دولت مردمی مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۸.....	۱۰۷۳
۸۲. مصوبه هشتاد و پنجمین جلسه شورای عالی فضای مجازی با موضوع پیشگیری	
و مقابله با قمار در فضای مجازی مصوب ۱۴۰۱/۷/۱۹.....	۱۰۷۴
۸۳. مصوبات جلسه سی و هفتم کارگروه تعامل‌پذیری دولت الکترونیکی کشور	
مصوب ۱۴۰۱/۹/۲۹.....	۱۰۷۴
۱۰۷۵.....	کتابنامه
۱۰۹۳.....	نمایه